Sumonyi Zoltán

Apokrif

Képzeljük el a londoni Westminsteri apátság építését, az 1290-es évek közepén. Akkor már negyvenöt-ötven éve folyik a hatalmas munka, az eredeti megrendelők: az uralkodóház néhány tagja, az új templomépítést szorgalmazó londoni püspök, az alapkő letételénél szorgoskodó főapát már rég a padozat alatt nyugszik, de a falak még mindig nem érik el a bejárat fölötti nagy ablak csúcsívét. A kőtömböket egyre magasabbra kell tenni, egyre több az állvány, az egész olyan, mint egy félkész gerendavár. Úr Isten, mikor lesz ezen még tető, mikorra lesz ez fölszentelhető állapotban! Londonnak azóta már harmadik püspökét szólította magához az Úr, s ez a mostani nagyon szeretné megérni a templom fölszentelését.

Az apátság gondnoka naponta sürgeti a mestereket, ígérget, fenyegetőzik, hogy így meg úgy, de Pünkösdre legalább annyira legyenek, hogy a főapát úr is megtekinthesse a falakat. A kőművesek tudják, hogy nem lehet csak úgy elkapkodni az ilyen munkát, de a következő év január elején mégis elérik az ablakívet, s ezt szokásuk szerint maguk is meg akarják ünnepelni. Egy kicsit összetakarítják a terepet, lepucolják a szerszámokat, fölveszik ünneplő ruhájukat, s az épülő templom egy alkalmas szögletében a déli harangszó után az egész céh közös ebéddel ünnepel. Hát erre már meg lehet hívni a tisztelendő atyákat is.

Az atyák köszönik a szíves invitálást, s minthogy éppen a Három Királyok ünnepe van, a már elkészült kapu szemöldökfájára felírják majd az ilyenkor szokásos szimbólumot is: **12 – G + M + B – 97.** Vagyis az aktuális évszám közé Gáspár, Menyhért és Boldizsár nevét, akik 1297 évvel

ezelőtt a **lángoló csillag** útmutatása szerint jutottak el a betlehemi jászolig. („Lángos csil-lag állt felettünk / gya-log jöttünk, mert siettünk…” J.A.)

Hanem a körülményekhez képest takaros rend meglepi a tisztelendő atyákat,

ámuldozva járják kö-rül a félkész templombelsőt, dicsérgetik az eddigi munkát. Lehet is di-csérni. Ez természetesen a mestereket is föllelkesíti, előszedik az épí-tészeti vázlatot, mutogatják, hogy éppen hol tartanak, s mi mindent kell még elvégezniük. A vendégek most másodszor is ámulatba esnek. Hogy milyen okosan, mennyi szaktudással és ékes szavakkal tárja eléjük a főmester az elvont tervrajz és a már kézzelfogható épületrészek össze-függéseit! Legtöbbjük először lát ilyesmit, s akik csak a lélek épülésén fáradoznak, amely munkának bizony alig van valami látszata, ezekben a percekben őszintén irigylik a kőműveseket. Körülbelül úgy, ahogy az írófélék a festőket, szobrászokat. De akár egy kádárt, egy kerékgyártót is.

A tisztelendő atyák közben már le is ülnének egy kicsit, elfogadnak egy pohár bort, később valami kis uzsonnát is, arra meg újra inni kell, s így hosszan elbeszélgetnek. Már nem csak az épülő templomról, de a világ dolgairól is, mindenről, ami nyelvükre jön. Ez viszont a kőműveseket ejti ámulatba. A mogorva főapátnak is hogy megoldódott a nyelve, s úgy beszélget velük, mintha egyenrangúak lennének! Fölöttük a hamar be-sötétedő égbolt, egyre több csillaggal, már néhány fáklyát, gyertyát is meg kell gyújtani, de még mindig ott ülnek a kísérteties falak tövében, s jól érzik magukat együtt. Ki hitte volna?!

De nem is szabad ezt megtudni senkinek! Maradjon csak titok, s mielőtt az atyák távoznának, kerítenek egy Bibliát, és meg-esketik a céh minden tagját, hogy ami itt elhangzott, arról nem beszélnek senkinek. Az egész olyan ünnepélyes a lobo-gó fáklyafényben, hogy a fő-mester előszedi bőrkötényét, és az apát derekára köti. A papok értik a gesztus jelentését – ez mégis csak az ő szakmájuk első-sorban –, meg is hatódnak ki-csit, s búcsúzáskor apostoli hármas csókkal köszönnek el a kőművesektől. De megígérik, hogy a következő szint elkészültét ugyan-így együtt fogják ünnepelni.

Tetszik ez a kőműveseknek, érthetően büszkék is erre a titkos testvériségre, s alig várják, hogy újra így ünnepelhessenek. A meghívó üzenethez kitalálnak valami jelmondatot, amit csak a beavatottak érte-

nek, mondjuk olyasmit, hogy: „A kőművesek holnapután *délben* kezdik a munkát, és *éjfélkor* fejezik be" – s a vendégek mindig meg is jelennek az épülő templomban. A második-harmadik ilyen együttlét után már valamennyien tiszteletbeli kőművesek lesznek; *operatív testvéreiktől* kapnak egy-egy csinos kis bőrkötényt, amelyekre – egymást fölismerő szimbólumként – ráírják első találkozásuk dátumát: **G. M. B. 1297**. A rendi előjárók idővel valamely apróbb szerszámmal is megajándékoztatnak: ki egy szögmérővel, ki egy függőónnal vagy vésővel térhet haza. Ezeket a tárgyakat pedig, kötényeikkel együtt, titkos helyen tartják – beavatatlan környezetük nem tudná mire vélni az ilyesmit – s csak a kőműves összejövetelekre viszik magukkal.

Visznek mást is, persze. Viszonzásképp apró ajándékokat, bort, fűszereket például, ahogy az testvérek között szokás a látogatáskor, de – ami fontosabb – viszik a maguk *építészeti vázlatát.* Mert elirigyelve a kőműves-főmester tudományát meg azt az egyszerű és világos előadásmódot, ahogy velük megérttette a templomépítés fortélyait, hát ezt is szeretnék viszonozni. Először csak az Evangéliumból olvasnak fel valamely ismert részletet, s azt magyarázzák el köznapi szavakkal – ahogy teszik a szószéken is a hívek előtt –, majd sorra kerülnek a kevésbé ismert, s ezért érdekesebb ószövetségi részek, de úgy, hogy itt-ott már el is térnek a kanonizált értelmezésektől. Hát még az Apokrif-könyvek és iratok ismertetésekor! Amit tehát a szentbeszédben maguk is eretnekségnek tartanának, ilyen-olyan kételyeiket például, azt itt szigorú előjáróik előtt is nyugodtan kifejthetik. Hiszen mindnyájukat kötelezi a Szentírásra tett eskü, hogy amit itt hallanak vagy mondanak, az titok marad. Úgy, mint a gyónási titok.

És visznek magukkal néha új vendégeket, megbízható egyházi és világi személyeket is (s olykor a legmagasabb körökből), akiket alkalmasnak tartanak a tiszteletbeli kőművességre. A régiek ajánlására pedig a céhmester boldogan befogadja az érdeklődőket. Ezeket legtöbbször a kíváncsiság viszi oda, megnézni ezt a hihetetlenül „vegyes társaságot", mint egy szokatlan színházi előadást, de aztán többnyire ott is maradnak, kérik rendes beavatásukat (eskü, kötény), hogy rendszeresen eljárhassanak a „munkákra". Talán a cinkos összetartozás is izgatja őket, meg az a fesztelen viselkedési mód a közös ebédeken, ami egyebütt elképzelhetetlen egy báró és egy céhlegény között. Egy lapáttenyerű kőfaragó- vagy állványozó-inas és a cipó-kezű apáturak között. Amin egyébként, mármint a durva munkáskezek zavaró látványán, könnyen lehetett segíteni: idővel valamennyien fehér kesztyűt kezdtek viselni az

ilyen ünnepi összejöveteleken, jelezvén azt is, hogy *itt egyformák* és *egyenrangúak*.

Az idő múlásával, amikor már senki nem emlékezett az első találkozóra és a korai szimbólumok jelentése elhalványodott, a **G** betű (Gáspár) fölkerült a Lángoló Csillag közepére. Csak az **M** és a **B** maradt a kötényen, hogy aztán a változó korok kőművesei különféle jelentéseket tulajdoníthassanak a betlehemi három királynév kezdőbetűinek.

Budapest, 2020. december 21.